

Նարինե ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
Երևանի պետական համալսարան

**ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՈՐՈՇ
ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋ**

Հոդվածում դիտարկվում են արդի դասավանդման մեթոդների կիրառմամբ օտար լեզվի բառապաշարի և քերականական ժամանակաձևերի մատուցման արդյունավետ միջոցներն ու սկզբունքները, ինչպես նաև ներկայացվող մեթոդների բովանդակությունը, առանձնահատկությունները, դասավանդման քայլերի հաջորդականությունը, դասաժամի արդյունավետ օգտագործումը, նյութի ճիշտ բաշխումը ժամանակի մեջ և այլ մեթոդական նրբություններ: Անդրադարձ է կատարվում նաև ուսուցման ոճերին, որոնք մեթոդի ընտրության հիմքում են: Դրանցով են պայմանավորված նաև դասավանդողի և սովորողի դերը, իրավունքներն ու պարտականությունները դասավանդման գործընթացում: Որոշ մեթոդներ միտված են զարգացնելու լեզվի ուսուցման բոլոր հմտությունները՝ լսել, խոսել, գրել, կարդալ, իսկ մյուսները շեշտը դնում են կոնկրետ հմտությունների վրա:

Մեթոդի ընտրության հարցում կարևոր է նաև հաշվի առնել, արդյոք դասընթացն անհատական է, թե՛ խմբակային, ինչ ունակություններ և գիտելիքների բազա ունի սովորողը և այլն:

Բանալի բառեր. ուսուցման մեթոդներ, ակտիվ ուսուցման մեթոդ, երկլեզու մեթոդ, ուղիղ մեթոդ, հաղորդակցական մեթոդ, քերականական-թարգմանական մեթոդ, դասավանդման ոճեր, կարգապահական ոճ, դասախոսակենտրոն ոճ, ուսանողակենտրոն ոճ, քերականական համար-ժեք, բառապաշար

Լեզվի դասավանդման պատմության ընթացքում դասավանդողները կիրառել են տարբեր մեթոդներ, պարբերաբար անցում կատարել նորագույն մեթոդների, իսկ ժամանակն ու նոր սերունդների պահանջները հղկել են բառապաշարի և լեզվական կանոնների մատուցման ձևերը՝ դրանք զուգահեռելով ժամանակակից տեխնիկայի և սարքավորումների առաջարկած հնարավորությունների հետ: Նորովի մատուցելու և դասավանդման արդյունավետությունը բարձրացնելու ձգտումը լեզուն ուսուցանողներին դրդել է նոր սկզբունքներ և մարտավարություններ մշակել, որոնցից հաջողվածները լայն տարածում և կիրառություն են գտել, լրացվել, վերամշակվել և վերածվել մեթոդների:

Սույն հոդվածի նպատակն է ներկայացնել մեր օրերում արդի համարվող դասավանդման որոշ մեթոդներ և մեկնաբանել դրանց բովանդակությունը, նպատակահարմարությունը, առանձնահատկություններն ու նրբությունները:

Մ. Դորշը տարբերակում է լեզվի ձեռքբերում և լեզվի սովորում հասկացությունները /acquisition and learning/: Նա կարծում է, որ լեզվի ձեռքբերումը չգիտակցված գործընթաց է, որի հիմքում անգիր արված բառերն ու արտահայտություններն են, լսողական և տեսողական ընկալումը, ինչպես մայրենի լեզվի դեպքում է: Լեզվի սովորումը ենթադրում է յուրաքանչյուր բառի, արտահայտության, մտքի և խոսքի գիտակցված սովորում, կառուցում և շարադրում /Dorsch, 2011: 2/: Լեզուն սովորողը ուսուցումը սկսում է լեզվական կանոնների և բառապաշարի յուրացումից, դրանք դնում գործածության մեջ՝ որոշակի արդյունքի հասնելու համար: Սակայն, կարծում ենք, լեզվի ձեռքբերումն ու լեզվի սովորումը փոխկապակցված գործընթացներ են: Ուսուցման որոշակի փուլերում կամ ողջ ընթացքում /հաճախ ֆիլմերից, երգերից/ սովորողի հիշողության մեջ պատկերվում և պահպանվում են բառակապակցություններ, արտահայտություններ և լեզվական կառույցներ, որոնք լեզվական կանոններից «դուրս են», չեն համապատասխանում գրական լեզվի քերականական սահմանումներին, սակայն առօրյա խոսակցական լեզվում լայն տարածում ու կենցաղային գործածություն ունեն, ինչի շնորհիվ էլ լեզվագիտագործման այսպիսի ձևերը ինքնաբերաբար տեղ են գտնում օտար լեզու սովորողի բառապաշարում և գիտակցության մեջ: Բացի այդ, յուրաքանչյուր սովորող լեզվի յուրացման և գործածման որոշակի փուլում նկատում է, որ իր գիտելիքի որոշակի մասը «մեխանիկորեն» է ձեռք բերել:

Դասավանդելն ու սովորելը պետք է հավասարապես փոխկապակցված լինեն, միայն այդ դեպքում սովորելը արդյունավետ դասավանդման արդյունք կհամարվի /Siddiqui, 2009: 1/: Միայն դասավանդողի հետևողականության և սովորողի ջանասիրության դեպքում են լավագույն արդյունքներ գրանցվում: Անշուշտ, չի կարելի հերքել դարերով եկած այն կարծրատիպը, որ նոր լեզու սովորող յուրաքանչյուր անձ բառապաշարի և լեզվական կանոնների մատուցման անհատական մոտեցում է պահանջում, ուստի չի կարող մեկ անձի դեպքում հաջողություն արձանագրած մարտավարությունը համարվել բացարձակ արդյունավետ: Բացի այդ, կարևորվում են նաև լեզվական ուսուցման նպատակը, ժամկետները, սովորողի ընդունակությունները և այլն: Սա է պատճառը, որ մանկավարժության մեջ ուսուցման մարտավարությունները բազմաթիվ են, իսկ արդյունավետ դասավանդման մեթոդները մի քանիսը:

Մ. Հ. Սիդիքուին կարևորում է դասավանդման ոճերի դասակարգումը /teaching styles/, որոնցով էլ պայմանավորված է մեթոդի ընտրությունը՝

1. Կարգապահական ոճ /discipline-centred/, որտեղ կարևորությունը տրվում է մշակված ծրագրից և ժամանակացույցից չշեղվելուն և սլյալ դասընթացի նյութին համապատասխան աշխատելուն: Այս դեպքում նպատակը յուրաքանչյուր դասընթացի պլանավորումն ու դրա ամբողջությամբ իրականացնումն է:

2. «Դասախոսակենտրոն» ոճ /instructor-centred/ առանցքային դերում դասավանդողն է, այսինքն դասընթացի վարման հիմնական դերը դասավանդողին է, նա սովորողի հետ աշխատում է նախապես իր կողմից պատրաստած նյութերով՝ թարգմանված բառապաշար, հոմանիշներ, հականիշներ, դրանց գործածությունը արտահայտությունների և նախադասությունների մեջ և այլն:

3. Առանցքային դերում սովորողն է՝ «ուսանողակենտրոն» ոճ /student-centred/, նա է կատարում երկրորդ կետում նշվող բոլոր առաջադրանքները, իսկ դասավանդողը ուղղորդում է և բացատրում նոր նյութը /Siddiqui, 2009: 2-4/:

Սովորողի կողմից լեզուն առավել արդյունավետ յուրացնելու ոճով է պայմանավորված մեթոդի ընտրությունը: Ունանք ավելի լավ են ըմբռնում նյութի հետ շատ և պարբերաբար աշխատելու դեպքում և նախընտրում են «ուսանողակենտրոն» ոճով աշխատել՝ իրենց վրա վերցնելով նյութի հետ աշխատելու ծանրությունը, ունանք էլ նյութը հեշտությամբ մտապահում են՝ տեսողական հիշողությամբ «որսալով լեզվական նշաններն ու պատկերները» և դասավանդողից պահանջում են տրամադրել միայն մշակված նյութեր: Ոճերին համարժեք մեթոդ ընտրելիս կարևոր է նաև դասընթացի տեղայնությունը: Եթե ուսուցումը խմբակային, դասարանային կամ լսարանային պայմաններում է, դժվար է պլանավորած նյութին ամբողջությամբ կամ ամենայն մանրամասնությամբ անդրադառնալը, քանի որ յուրաքանչյուր անհատ տարբեր կրթական ունակություններ, հիշողություն և գիտելիքների բազա ունի, բացի այդ պետք է հաշվի առնել նաև նյութի բարդությունը: Մեկից ավելի սովորողների հետ աշխատելիս հաճախ անհրաժեշտություն է առաջանում մեկ դասաժամի ընթացքում անցում կատարել տարբեր ոճերի, այսինքն՝ աշխատել տարբեր դասավանդման մեթոդների համակցմամբ:

Իսկ ի՞նչ է մեթոդը: Դասավանդողի համար մեթոդը լեզվական նյութի մատուցման և դասավանդման գործընթացի կազմակերպման, իսկ սովորողի համար՝ մատուցված նյութի առավելագույնս արդյունավետ ընկալման, յուրացման և վերարտադրման ձևն է: /http://opencourses.uoa.gr/modules/document/file.php/ENL5/Instructional%20Package/Presentations/PDFs/Unit2_Accessible.pdf/:

Յուրաքանչյուր մեթոդի կիրառման դեպքում առանցքային կարևորություն ունի ուսուցման ժամանակացույցի մեջ նյութի ճիշտ բաշխումը: Թե՛ դասավանդողը, թե՛ սովորողը նախապես պետք է համաձայնության գան տվյալ դասընթացից ակնկալվող արդյունքների շուրջ: Դասավանդողը պետք է տեղեկացնի սովորողին, թե տվյալ ժամանակահատվածում, ինչպիսին կարող է լինել այն առավելագույն արդյունքը, որը հնարավոր է գրանցել, և երկուստեք պետք է փոխադարձաբար հետևողական լինեն գիտելիք տալու և ստանալու հարցում:

Օտար լեզուների ուսուցման համար լեզվաբանության մեջ առկա մեթոդներից առավել հայտնի և ամենաշատ կիրառվող մեթոդները հետևյալներն են.

1. ակտիվ ուսուցման մեթոդ /active learning method/,
2. երկլեզու մեթոդ /bilingual method/,
3. ուղիղ մեթոդ /direct method/,
4. հաղորդակցական մեթոդ /communicative method/,
5. քերականական-թարգմանական մեթոդ /grammar-translation method/ /Blaz, 1999; Mukalel, 2005; Nagaraj, 1996; Richards, 2002; Weltman, 2007; <https://www.fluentu.com/blog/educator-english/bilingual-method-of-teaching-english/>:

Ակտիվ ուսուցման մեթոդը համարվում է կարգապահական ոճով դասընթացն անցկացնելու միջոց: Այս մեթոդի առանձնահատկությունն այն է, որ հենց առաջին դասից սովորողի հետ աշխատում են չորս հմտությունները՝ կարդալ, գրել, լսել, խոսել /reading, writing, listening, speaking/ հավասարապես զարգացնելու ուղղությամբ: Այս դեպքում սովորաբար մեկ դասընթացը բաշխում են չորս հավասար ժամաբաժինների՝ յուրաքանչյուրի ընթացքում մեկ հմտության շուրջ աշխատելու համար: Տվյալ դասընթացի համար նախատեսված բառապաշարի և քերականության շրջանակներում աշխատանք է տարվում չորս հմտությունները զարգացնելու ուղղությամբ:

Սովորաբար այս մեթոդի կիրառումը գործնականում հետևյալ կերպ է արտահայտվում. ընտրվում է համապատասխան քերականական նյութ պարունակող տեքստ, որը սովորողը կարդում է, թարգմանում, դուրս գրում անծանոթ բառերն ու արտահայտությունները, կատարում այնպիսի վարժություններ կամ առաջադրանքներ, որոնք ստուգում են բառապաշարի և քերականության յուրացումը և կատարելագործում դրանք, հետո դասավանդողը օտար լեզվով խոսում է այդ տեքստի շուրջ, մեկնաբանություններ անում և նույնը պահանջում սովորողից: Վերջինս փորձում է հասկանալ խոսքը և խոսելու միջոցով վերարտադրել ստացած գիտելիքները: Այսպիսով, դասընթացի ընթացքում սովորողը և՛ յուրացնում, և՛ կիրառում է նյութը: Հաջորդող դասընթացների ընթացքում հմտությունների շուրջ աշխատելիս դասավանդողը պարբերաբար անդրադառնում է նախորդ դասերի նյութերին, որպեսզի սովորողը լավագույնս մտապահի դրանք:

Հաշվի առնելով ուսումնագիտական ոլորտի և գործատուների պահանջները, կարծում ենք, ակտիվ ուսուցման մեթոդը ամենաարդիականն է, քանի որ մեր օրերում առավել քան կարևորվում է լեզվի ակտիվ տեսական և գործնական իմացությունը:

Երկլեզու մեթոդը նույնպես կարգապահական ոճում կիրառվող մեթոդներից է: Այս մեթոդի առանձնահատկությունն այն է, որ սովորողը լեզուն սովորում է «թեմատիկ սկզբունքով»՝ կոնկրետ իրավիճակներում

ըստ անհրաժեշտության հաղորդակցվելու համար: Կարելի է ասել, այն հիմնականում ենթադրում է բանավոր խոսքի՝ հաղորդական ուսուցում:

Յուրաքանչյուր դասաժամի համար սովորողը ընտրում է թե՛մա, նախապես իր մայրենի լեզվով գրառում է բառեր, բառակապակցություններ և արտահայտություններ, կազմում նախադասություններ, ըստ անհրաժեշտության նաև տեքստ: Դասընթացի ժամանակ դասավանդողը թարգմանում է սովորողի ներկայացրած նյութը, բացատրում արտահայտությունների և նախադասությունների կազմության քերականական ու շարահասական սկզբունքները, դրանցում առկա ժամանակաձևերը և այլն: Նա նաև սովորողի հետ կազմում է հաղորդակցման ժամանակ թե՛մայի հետ առնչվող հավանական հարցաշար՝ պատասխանների հնարավոր տարբերակներով: Սովորողը դասավանդողի ներկայությամբ կարդում է օտար լեզվով թարգմանված ամբողջ նյութը, դասավանդողը շտկում է առոգանությունն ու արտասանությունը, հանձնարարում է հաջորդ դասի համար անգիր սովորել այն և պատրաստ լինել այդ թե՛մայով հաղորդակցվելու:

Ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ մեկ թե՛մա մշակելիս և թարգմանելիս առնչվում ենք բազում քերականական ձևերի հետ, որոնք մեկ օրում բացատրել և առավել ևս յուրացնել հնարավոր չէ: Այս դեպքում դասավանդողը, գործի դնելով իր մանկավարժական հմտությունները և հետևելով օտար լեզվի ուսուցման ծրագրային հերթականության սկզբունքներին, յուրաքանչյուր դասընթացին անդրադառնում է քերականական որոշ թե՛մաների՝ մյուսների բացատրությունը թողնելով հաջորդող դասաժամերին:

Երկլեզու մեթոդը սովորողների մոտ հատկապես զարգացնում է բանավոր թարգմանություն կատարելու հմտությունները, քանի որ ողջ ուսուցման ընթացքում երկու լեզուներն էլ համազոր և հավասարապես «աշխատում են»: Կարելի է ասել, յուրաքանչյուր թե՛մայի անդրադառնալիս՝ նախ բախվում ենք մայրենի լեզվով այդ թե՛մայի շուրջ խոսք կառուցելու և զարգացնելու պահանջին:

Կարծում ենք, երկլեզու մեթոդի կիրառումը հարմար չէ լսարանային և խմբակային ուսուցման համար: Այս մեթոդն անհատական մոտեցում է պահանջում, իսկ բազմամարդ միջավայրում քայլերի վերոնշյալ հաջորդականությամբ արդյունավետ աշխատելն գրեթե անհնարին է դառնում կամ դանդաղեցնում է ուսուցման ընթացքը:

Ուղիղ մեթոդը օտար լեզվի ուսուցումը նույնացնում է մայրենի լեզվի հետ: Այս մեթոդի առանձնահատկությունն այն է, որ հիմնական շեշտը դրվում է բանավոր հաղորդակցության վրա: Այս դեպքում ամբողջությամբ բացակայում է թարգմանությունը (միայն ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում), բառապաշարը դասավանդվում է նկարներով, պատկերներով, ժեստերով և արտաքին շարժումներով ցուցադրելու և հասկացնելու միջոցով:

Ինչպես փոքր երեխան է լսելով սովորում խոսել, կարիքի դեպքում բոլոր հնարավոր մեթոդներով հասկացնում իր մտքերը, «ճարահատյալ» հաղորդակցվում, այնպես էլ լեզուն սովորողը, չունենալով թարգմանելու հնարավորություն, սկսում է հնարավորինս կենտրոնացնել ուշադրությունը՝ ճիշտ ընկալելու, իսկ հիշողությունը՝ ընկալածը մտապահելու և վերարտադրելու համար:

Ուղիղ մեթոդի դեպքում օտար լեզուն օգտագործվում է հանպատրաստից՝ իրավիճակի թելադրանքով: Դասավանդողն ու սովորողը ուսուցումը սկսում են կենցաղային թեմաների շուրջ՝ ամենաշատ կիրառվող տարրական բառապաշարով: Սակայն նշումներ կատարելը պայմանավորված է սովորողի հիշելու ունակությամբ: Ցանկալի է անգամ նոր նյութի դեպքում խուսափել գրառումներ կատարելուց, պարզապես հաճախ կրկնելով հիշել:

Ուղիղ մեթոդը սովորողի մոտ զարգացնում է ինքնուրույն օտար լեզու սովորելու հմտություններ: Ուսուցման որոշակի փուլում սովորողը ձեռք է բերում նորը հեշտությամբ կռահելու ունակություններ: Սակայն, կարծում ենք, այս մեթոդը բացասական կողմ ունի: Միայն հաղորդակցվելով սովորելը՝ քերականական շատ ժամանակաձևեր դուրս է թողնում գործածությունից: Սովորողը խոսքը կառուցում է իր համար հեշտ տարբերակով:

Հաղորդակցական մեթոդը, կարելի է ասել, երկլեզու և ուղիղ մեթոդների համադրումն է: Այստեղ նպատակը հաղորդակցական հմտություններ զարգացնել է, ոչ թե լեզվի կառուցվածքային գիտելիքները: Ինչպես երեխան է լսելով և կրկնելով սկսում խոսել՝ առանց հասկանալու քերականական կառուցվածքի առանձնահատկություններն ու նրբությունները, այնպես էլ սովորողն է հիմնականում առանց նշումների, միայն լսելով և խոսելով յուրացնում լեզուն:

Այս մեթոդը երկլեզու մեթոդի հետ շատ ընդհանրություններ և տարբերություններ ունի: Նման է, քանի որ չի արգելում մայրենի լեզվի գործածմամբ ճշտումներ կատարել, անհասկանալին պարզաբանել, սակայն տարբեր է նրանով, որ շեշտը չի դնում քերականական կառուցվածքների ուսուցման վրա՝ պարզաբանելով, որ դրանք, ուսուցման որոշակի փուլում, ինքնստիճանի հասկանալի կդառնան սովորողի համար:

Ուղիղ մեթոդի հետ նույնպես ընդհանրություններ կան: Հաղորդակցական մեթոդը շեշտը դնում է հենց հաղորդակցման վրա, նվազագույնի է հասցնում քերականական բացատրությունները և մայրենի լեզվի կիրառումը, սակայն չի արգելում դրանք:

Քերականական-թարգմանական մեթոդը համարվում է «դասախոսակենտրոն» մեթոդ, քանի որ մատուցվող ամբողջ նյութը բացատրելը, թարգմանելը, արտահայտություններ կազմելը և այլն, դասավանդողն է կատարում, իսկ սովորողն աշխատում է մշակված նյութի հետ: Քերականական-թարգմանական մեթոդի կիրառումը հնարավորություն է

տալիս բառապաշարը ուսուցանել ոչ թե մեկ բառ – թարգմանություն սկզբունքով, այլ յուրաքանչյուր բառով կազմված առավել տարածված արտահայտությունների մատուցմամբ: Այսինքն, դասավանդողը ներկայացնում է բառը՝ կազմելով բառակապակցություններ և արտահայտություններ, իսկ սովորողն աշխատում է լեզվական ձևերի հետ, ինչն էլ «թոթափում է սովորողի բեռը» ուսուցման գործընթացում:

Քերականական-թարգմանական մեթոդի հիմնական առանձնահատկությունն այն է, որ դասավանդման գործընթացում չեն տարանջատվում բառապաշարն ու քերականությունը: Յուրաքանչյուր նոր բառ ներկայացվում է տարբեր համատեքստերում, այսինքն դասավանդողը ներկայացնում է այդ բառի բառարանային բոլոր իմաստները, դրանով կազմվող բացառությունները և/կամ այլ նրբություններ ունեցող արտահայտությունները: Նախադասությունների մեջ գործածելիս դասավանդողը խոսքն այնպես է կազմում, որ նոր բառը, որպես խոսքի մաս, հանդես գա նախադասության այն բոլոր հնարավոր անդամների դերերում, որոնք թույլ է տալիս քերականությունը և սովորողին ներկայացնում է արտահայտությունների և բառակապակցությունների անդամային դերը նախադասության մեջ: Իսկ եթե նոր բառը բայ է, դրանով նաև կազմվում են սովորողին ծանոթ բոլոր ժամանակաձևերը:

Օտար լեզվի ուսուցման ընթացքում քերականական-թարգմանական մեթոդի կիրառումը սովորողին հնարավորություն է տալիս նախադասություններ կազմելիս իր սովորած «պատրաստի» արտահայտություններն ու բառակապակցությունները «տեղադրել» նախադասության մեջ՝ պարզապես իմանալով տվյալ լեզվի շարահասակն առանձնահատկությունները՝ նախադասության անդամների գործածման հերթականությունը խոսքում: Այսինքն, սովորողը յուրացնում և գործածում է «պատրաստի» քերականական ձևերը, ոչ թե առանձին բառերը շարահյուսական համատեքստում:

Դասընթացի ընթացքում գրառումներ կատարելու պատճառով ժամանակ չկորցնելու նպատակով՝ դասավանդողները իրենց մշակած բառապաշարն ու դրանց գործածման հնարավոր տարբերակները գրավոր /թղթային/ տարբերակով ներկայացնում են սովորողին /այդ պահին կամ հաճախ նաև նախորդ դասին/:

Հարկ է նշել, որ այս մեթոդը հիմնական շեշտը դնում է գրավոր խոսքի զարգացման վրա, քանի որ սովորողը ավելի շատ աշխատում է տեսողական պատկերների, քան լսողական հնչյունների հետ:

Գ. Քուբը, ուսուցման երկլեզու մեթոդների մեջ, քերականական-թարգմանական մեթոդը համարում է «հեղափոխական մեթոդ», որն իր բացառիկության շնորհիվ սովորողին հնարավորություն է տալիս մշակումներին ժամանակ տրամադրելու փոխարեն պարզապես սերտել նյութը /Cook, 2010: 10-12, 22-23/:

Այս մեթոդը լայնորեն կիրառվում է արագացված դասընթացների ժամանակ: Կարծում ենք, այն հեղափոխական էր հենց այն դեպքերի համար, երբ սովորողը ստիպված է կարճ ժամանակահատվածում սովորել լեզուն կամ զբաղվածության պատճառով չի կարողանում ժամանակ հատկացնել ինքնուրույն աշխատանք կատարելուն:

Լսելով բազմաթիվ մասնագետների կարծիքներ և ինքներս դասավանդելով՝ կարծում ենք, որ որքան էլ մեթոդները մշակվում, թրծվում, հղկվում, լրացվում և կատարելագործվում են ժամանակի և սերունդների հետ, որքան էլ իրենց տեսակի մեջ արդյունավետություն են գրանցում, միևնույն է, յուրաքանչյուր հմուտ մասնագետ ուսուցման ընթացքում կիրառելով որևէ մեթոդ, որոշ տարրեր, նրբություններ և մոտեցումներ «ներմուծում է» նաև այլ մեթոդներից և իր սեփական դասավանդման պրակտիկայից:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Blaz D. Foreign Language Teacher's Guide to Active Learning. New York: Eye on Education, 1999.
2. Cook G. Translation in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press, 2010.
3. Dorsch M. Second Language Acquisition vs. Second Language Learning. Germany: Grin Verlag, 2011.
4. Mukalel J.C. Approaches to English Language Teaching. New Delhi: Discovery Publishing House, 2005.
5. Nagaraj G. English Language Teaching: Approaches, Methods, Techniques. India: Orient Blackswan, 1996.
6. O'Malley J.M., Chamot A.U. Learning Strategies in Second Language Acquisition. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
7. Richards J.C. Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice // Richards J.C., Renandya W.A. (eds.) Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
8. Siddiqui M.H. Techniques of Teaching Strategies. New Delhi: APH Publishing, 2009.
9. Smith F. Comprehension and Learning: A Conceptual Framework for Teachers. Holt, Rinehart and Winston, 1975.
10. Weltman D. A Comparison of Traditional and Active Learning Methods: An Empirical Investigation Utilizing a Linear Mixed Model. Arlington: University of Texas, 2007.
11. http://opencourses.uoa.gr/modules/document/file.php/ENL5/Instructional%20Package/Presentations/PDFs/Unit2_Accessible.pdf/
12. <https://www.fluentu.com/blog/educator-english/bilingual-method-of-teaching-english/>

Н. МАНУКЯН – *О некоторых методах обучения английского языка.* –

В статье рассматриваются различные способы и принципы обучения лексики и грамматики иностранного языка с использованием современных методов обучения, а также представлены основные характеристики данных методов, последовательность шагов обучения, правильное распределение материала во времени и другие методические нюансы.

Особое внимание уделяется стилям обучения, определению роли учителя и ученика в данном процессе, их правам и обязанностям. Выделяются «универсальные» методы, предназначенные для развития всех языковых навыков, а также такие, которые ориентированы на развития конкретных языковых умений.

Ключевые слова: методы обучения, метод активного обучения, двуязычный метод, прямой метод, коммуникативный метод, грамматико-переводной метод, стили обучения, ориентированный на дисциплину стиль обучения, ориентированный на преподавателя-инструктора стиль обучения, ориентированный на учащихся стиль обучения, грамматический эквивалент, лексика

N. MANUKYAN – *On Some Methods of Teaching English.* – The present paper touches upon the ways, principles and other nuances of teaching foreign language vocabulary and grammar through the modern methods. It also refers to teaching styles on which the selection of a method, time management, the role of an instructor and a learner, their rights and responsibilities in the process of teaching and learning are based. Some of these methods are to develop all learning skills – listening, speaking, writing, reading, while others improve some of them. The selection of a method also depends on the abilities and knowledge of a learner, private or group lesson type, etc.

Key words: teaching methods, active learning method, bilingual method, direct method, communicative method, grammar-translation method, teaching styles, discipline style, instructor-centred style, student-centred style, grammatical equivalent, vocabulary

Ներկայացվել է՝ 04.03.2019

Երաշխավորվել է ԵՊՀ Անգլերենի թիվ 2 ամբիոնի կողմից
Ընդունվել է տպագրության՝ 25.04.2019